

14.07.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1629
Toplantı Tarihi/Sayısı : 25.06.2025/244
Karar Numarası : 2025/400
Başvuran : M.M.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Yalova İl Sağlık Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, engelli başvuranın sürücü belgesini yenilemek için yapmış olduğu başvurunun vertebra (bel-boyun) hareketlerinin % 50'den fazla kısıtlı olması gerekçesiyle reddedilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Skolyoz tanısı sebebiyle % 43 oranında engeli bulunduğunu,

b. 2008 yılında mevzuata uygun olarak aldığı B sınıfı sürücü belgesini yenilemek amacıyla sağlık raporu almak için Yalova İl Sağlık Müdürlüğüne başvurduğunu, 4/2/2020 tarihinde Müdürlük bünyesinde toplanan Özel Tertibatlı Araç Komisyonu tarafından Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sürücü olamaz raporu verildiğini, bu durumun muhatap tarafından Yalova İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğüne bildirildiğini ve sürücü belgesinin iptal edildiğini, 2008 yılından bu yana araç kullanmada bir sorun yaşamadığını, ancak sürücü belgesinin iptal edilmesi sebebiyle günlük hayatına devam etmekte zorlandığını,

c. İhtiyaç nedeniyle yeniden sürücü belgesi alabilmek için Yalova İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğüne başvurduğunu, Nüfus Müdürlüğü tarafından komisyon kararı talep edildiğini, bunun üzerine 25/7/2024 tarihinde Yalova İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde toplanan Özel Tertibatlı Araç Komisyonuna tekrar girdiğini, ancak kendisine bir kez daha aynı gerekçeyle sürücü olamaz raporu verildiğini,

ç. Komisyon raporunun engelli bireyleri tek tipleştirici nitelikte olduğunu, engelli bireylerin seyahat özgürlüğünü kısıtladığını, Komisyonun muayenede günümüz teknolojik gelişmelerini dikkate alarak değerlendirme yapması gerektiğini ve Komisyon kararının engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Yalova İl Sağlık Müdürlüğü yazılı görüşte özetle:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

a. Başvuranın 17/5/2022 tarihinde Ankara Çankaya ... No.lu Aile Hekimliğine sürücü raporu için başvuruda bulunduğu, aile hekimi tarafından ortopedi ve travmatoloji uzman doktoruna sevk edildiği, 18/5/2022 tarihinde Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesinde muayene olduktan sonra Ankara İl Sağlık Müdürlüğünün Özel Tertibatlı Araç Komisyonuna girdiği ve kendisine Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden sürücü olamaz raporu verildiği,

b. Başvuranın Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetler Genel Müdürlüğünün 20/10/2020 tarihli ve ... sayılı onayı ile yürürlüğe giren Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönergede Değişiklik Yapılmasına Dair Yönerge doğrultusunda Yalova İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Özel Tertibatlı Araç Komisyonunda değerlendirildiği, yönerge değişikliklerinden sonra Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Özel Tertibatlı Araç Komisyonu tarafından da başvuran hakkında sürücü olamaz kararı verildiği, başvuranın 6/6/2022 tarihinden bu yana ehliyetinin olmadığı, başvuranın Nüfus Müdürlüğünden ehliyetini iptal ettirmediği, başvuran 2008 yılındaki ehliyeti ile trafiğe çıkmış ise başvuranın 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 36'ncı maddesini ihlal etmiş ve trafik güvenliğini tehlikeye düşürmüş olacağı,

c. Başvuranın son olarak 11/7/2024 tarihinde Yalova Merkez ... No.lu Aile Hekimliğinde muayene olduğu, fiziksel tıp ve rehabilitasyon branşına sevk edildiği, 23/7/2024 tarihinde fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimine muayene olduğu ve komisyona sevk edildiği, başvuranın 23/7/2025 tarihinde muhataba dilekçe verdiği ve başvuranın 25/7/2024 tarihinde Yalova İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Özel Tertibatlı Araç Komisyonunda değerlendirildiği, Komisyon üyelerinin oybirliğiyle başvuran hakkında yeniden mezkûr Yönetmelik'in 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden sürücü olamaz kararı verildiği, izlenen sürecin ve yapılan işlemlerin mevzuata uygun olduğu,

ç. Başvuranın 29/7/2024 tarihli ve ... sayılı dilekçe ile Yalova İl Sağlık Müdürlüğüne başvurduğu, dilekçesinde itiraz sonucunda Bursa ve İstanbul gibi yerlere sevk edilmek istemediği, Müdürlük bünyesinde oluşturulan komisyonun mevcut raporu iptal ederek uygun kodlarla kendisine sürücü olur raporu verilmesi şeklinde talepte bulunduğu, Müdürlüğün başvurana Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge kapsamında itiraz sürecine yönelik bilgilendirmede bulunduğu, Komisyon tarafından verilen kararda usulsüz bir işlem yapılmadığı,

d. Başvuranın 2008 yılında almış olduğu sürücü belgesinin 25/7/2024 tarihinde Özel Tertibatlı Araç Komisyonunun vermiş olduğu sürücü olamaz kararı neticesinde iptal edilmiş olmadığı ifade edilmiştir.

4. Muhataptan istenen ek bilgi belge talebine istinaden Kurumumuza sunulan yazıda özetle:

a. 25/7/2024 tarihli Komisyon raporunda imzası bulunan fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanının görüşünün alındığı, uzmanın başvuranda skolyozun yanı sıra klippel feil sendromunun da bulunduğu ve bu tanıya gerçekleştirilen fiziksel muayene ile yapılan ölçümler sonucu karar verildiği, aynı tanıları taşıyan farklı hastalar için farklı kararlar çıkabildiği, bu durumun muayenenin sonuçlarına ve hastanın bireysel durumuna bağlı olduğu, başvurana herhangi bir ayrımcılık yapılmadan muayenenin gerçekleştirildiği yönünde görüş bildirdiği,

b. Komisyon raporunda imzası bulunan makine mühendisinin günümüz teknolojik gelişmeleri ile arabaya eklenecek ek tertibatların (modifiye edilmiş arka/yan görüş cihazları vb.) başvuranın sağlık durumunda olan birinin araba sürmesine yardımcı olabilese dahi, kişinin kendisini ve trafiği tehlikeye atmadan güvenli bir şekilde araba sürmesine yetmeyeceği, başvuranın durumunda Yönetmelik'in ilgili maddesine göre olumlu bir gelişme olmadığı sürece Komisyonunda aksi bir kararın çıkmasının mümkün olmayacağı yönünde görüş bildirdiği belirtilmiş ve başvuran ile aynı hastalığa sahip kişiler hakkında düzenlenen sürücü adayları ve sürücüler için sağlık raporları ile Özel Tertibatlı Araç Komisyonu kararlarının bir sureti sunulmuştur.

5. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle:

a. Yalova Devlet Hastanesinden 17/7/2024 tarihinde almış olduğu erişkinler için engellilik sağlık kurulu raporunda “Sadece hareket ettirici aksamda özel tertibatlı taşıt kullanması gerekir” ibaresine yer verildiğini, ancak bundan sekiz gün sonra 25/7/2024 tarihinde Yalova İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde toplanan Özel Tertibatlı Araç Komisyonunun kendisine sürücü olamaz raporu verdiğini,

b. 17/7/2024 tarihinde almış olduğu erişkinler için engellilik sağlık kurulu raporu ile Yalova İl Sağlık Müdürlüğüne başvurduğu takdirde kendisine uygun tertibat kodları kullanılarak sürücü olur raporu alabileceğinin bildirildiğini,

c. 17/7/2024 tarihli erişkinler için engellilik sağlık kurulu raporunun e-nabız sisteminden kaldırıldığını, raporun kaldırılmasının amacının Komisyon kararına itiraz etmesi halinde başka bir ilde tarafına uygun kodlarda sürücü olur raporu verilmesinin önüne geçmek olduğunu,

ç. 17/7/2024 tarihli raporun e-nabız sisteminden kaldırılmasının sebebini öğrenmek için Yalova İl Sağlık Müdürlüğüne dilekçe gönderdiğini, ancak Kamu Hastaneler Genel Müdürlüğü Hasta Çalışan Hakları Güvenliği Dairesi Başkanlığının 30/7/2019 tarihli ve ... sayılı “ESKR ÇÖZGER Raporlarının Silinmesi” konulu yazısı doğrultusunda raporun; raporu tanzim eden hizmet sunucusu ve ilgili hekimin gerekçeli talebine istinaden tutanak altına alınmak suretiyle e-rapor bileşeninden kaldırıldığının kendisine bildirildiğini,

d. Sürücü olamaz raporu verilmesinden sonra sürücü belgesinin iptal edildiğini, iptal işleminden sonra Karayolları Trafik Kanunu'na aykırılık teşkil eden herhangi bir fiilinin bulunmadığını,

e. Komisyon raporunda imzası bulunan doktorlar tarafından dosyaya sunulan görüş yazıları incelendiğinde Komisyonunda yapılan incelemenin yeterli olmadığını, incelemelerde yalnızca gözle muayene gerçekleştirildiğini, nicel ölçümlerden ve verilerden yararlanılmadan karar verildiğini, 17/4/2024 tarihli Erişkinler için Engellilik Sağlık Kurulu Raporu'nda gerekli ölçümlerin yapıldığını ve bu doğrultuda raporun tanzim edildiğini ve bu rapora göre özel tertibatlı araç kullanmasının mümkün olduğunu,

f. Konu hakkında Kamu Denetçiliği Kurumuna da başvurduğunu ve yapılan inceleme neticesinde engellilik temelinde idari yönden mağduriyet yaşadığının tespit edilerek söz konusu Yönetmelik'in düzeltilmesi ve mağduriyetinin giderilmesi için başvurunun Sağlık Bakanlığına gönderilmesine karar verildiğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(...)

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

(...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

7. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.(...)

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında; (...) d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...) f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi ifade eder."

9. Mezkûr Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

10. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan ayrımcılık türleri şöyledir:

"a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

11. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir:

“(1)Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

12. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: (...) g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası: “Ayrımcılık yasağı ihlalinde zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

14. Mezkûr Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasına göre: “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” Başvuranın 29/7/2024 tarihli dilekçesi ile Komisyon kararının iptal edilerek uygun kodlarla sürücü olur raporu verilmesi talebinde bulunduğu ve başvuranın talebine Komisyon kararına itiraz hakkını kullanabileceği ancak mevcut Komisyon raporu üzerinde değişiklik yapılamayacağı şeklinde cevap verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 6701 sayılı Kanun’da yer alan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda ilgili tarafa başvuru şartı sağlanan işbu başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebileceği değerlendirilmektedir.

15. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 2’nci maddesine göre “Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "*Ayrımcılık yasağı*" başlıklı 14'üncü maddesine göre: *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır."*

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında ayrımcılık, objektif ve makul bir gerekçeye dayanmaksızın, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48). AİHM'e göre farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle, farklı muamele meşru bir amaç taşıyor veya kullanılan araçlarla bu amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamıyorsa ayrımcılık teşkil eder. (AİHM, Fabris/Fransa, B. No: 16574/10, 7/2/2013, para. 56). AİHM, taraf devletlerin benzer durum teşkil eden farklılıkların farklı bir muamele gerektirip gerektirmediğinin ve ne ölçüde gerektirdiğinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu takdir yetkisinin kapsamı ise olayın koşullarına, konusuna ve arka planına göre değişiklik göstermektedir (AİHM, Stummer/Avusturya, B. No: 37452/02, 7/7/2011, para. 88). Özellikle ekonomik ve toplumsal stratejiye ilişkin genel tedbirlerin uygulanması söz konusu olduğunda devletin geniş bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmektedir (AİHM, Hämäläinen/Finlandiya, B. No: 37359/09, 16/7/2014, para. 109).

18. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir. Kuşkusuz benzer durumlara farklı muamelenin haklı bir temelini bulunup bulunmadığının veya farklılığın ne dereceye kadar haklı görülebileceği değerlendirilmesinde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kapsamı somut olayın özelliklerine ve hususiyetle farklı bir şekilde yararlandırılan hakkın niteliğine göre değişebilecektir (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58-59).

19. Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık: *"siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar."* şeklinde tanımlanmıştır.

20. Sözleşme'nin "*Bağımsız Yaşayabilme ve Topluma Dahil Olma*" başlıklı 19'uncu maddesinin ilk fıkrasında, *"Taraf Devletlerin tüm engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında toplum içinde yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ettikleri ve engellilerin bu haktan eksiksiz yararlanabilmeleri ve topluma tam katılımlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri etkin bir*

şekilde alacağı” hüküm altına alınmıştır. Keza aynı Sözleşme’nin “Kişisel Hareketlilik” başlıklı 20’nci maddesinde ise “*Taraf Devletlerin engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alacağı*” düzenlenmiştir. EHİS’e taraf her bir devlet, engelli bireylerin tüm insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanabilmelerini sağlamak noktasında engelliler için fiili eşitliği sağlamak üzere somut tedbirler almakla mükelleftir (TİHEK, B. No: 2021/375, K. No: 2022/36, 31/3/2022, para. 24).

21. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un “*Tanımlar*” başlıklı 3’üncü maddesinde doğrudan ayrımcılık, “*Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muamele*”; engelliliğe dayalı ayrımcılık ise “*Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama*” şeklinde tanımlanmıştır.

22. 5378 sayılı Kanun’un “*Topluma dâhil olma*” başlıklı 4/B maddesi ise şöyledir:

“Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir.

Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar.

Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır.”

23. Somut olayda başvuran, sürücü belgesini yenilemek üzere başvuru yaptığını, ancak İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Komisyon tarafından sürücü olamayacağı yönünde karar verildiğini ve sürücü belgesi yenileme talebinin engel durumu dolayısıyla reddedildiğini, ancak kendisine daha önce verilen sürücü belgesi kapsamında uzun süredir araç kullandığını ve araç kullanmakla ilgili bir sorunu olmadığını, kendisine verilen sürücü olamaz raporlarının seyahat özgürlüğünü ihlal ettiğini, günümüz teknolojisi dikkate alındığında özel tertibatlı araç kullanabilmesinin mümkün olduğunu ve sürücü belgesi almak üzere muayene edildiği komisyonlar tarafından verilen sürücü olamaz kararları sonucunda engellilik temelinde farklı muameleye maruz kaldığını iddia etmektedir.

24. Başvuranın iddialarına karşılık muhatap, başvuranın sürücü olamayacağına dair Komisyon kararlarının 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik kapsamında alındığını, komisyon üyelerinin görüşleri doğrultusunda oy birliği ile karar verildiğini, başvurana itiraz imkanı tanındığını ve herhangi bir ayrımcı muamele yapılmadığını ifade etmiştir.

25. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “Sürücü adaylarında aranacak şartlar” başlıklı 41’inci maddesi şöyledir:

“Sürücü belgesi alacakların;

(...)

c) İçişleri ve Sağlık bakanlıklarınca müştereken çıkarılacak yönetmelikte belirlenen sağlık

şartlarını taşımaları,

(...)

Sürücüler ile sürücü adaylarının hangi şartlarda ve hangi sınıf sürücü belgesi alabilecekleri ile bunların araç kullanma şartları, kullanılabilecek araçların niteliklerine ve sağlık şartlarına dair usul ve esaslar İçişleri ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. (...)

26. Keza 2918 sayılı Kanun'un 45'inci maddesinde sürücü belgesi sahibi kişide sağlığı bakımından sürücülüğe engel aşikar bir değişikliğin görülmesi ve tespiti hâlinde, trafik görevlilerince sürücü belgesi geri alınarak kişinin sağlık kuruluşlarında muayenesinin isteneceği belirtilmektedir. Nitekim Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 90'ıncı maddesinde de sürücü belgeleri geçici olarak geri alınan kişilerin Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılan muayeneleri sonucunda düzenlenen sağlık raporuna göre işlem yapılacağı ve gerekli sağlık şartları sağlanmadıkça bu kişilere sürücü belgeleri iade edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

27. Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in "Sürücü adaylarının ve sürücülerin sahip olmaları gereken sağlık şartlarına ve muayenelerine ilişkin genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesi ise şöyledir:

"(1) Sürücü ve sürücü adaylarının muayeneleri; Sağlık Bakanlığına ve üniversitelere bağlı sağlık tesisleri, aile sağlığı merkezleri ve Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılan hariç özel sağlık kuruluşlarında görevli tabip veya uzman tabip tarafından bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır ve sağlık raporu düzenlenir.

(...)

(2) Tabip tarafından, sürücü veya sürücü adayının yapılan genel muayenesinde;

(...)

d) Eklem hareketlerinde kısıtlama,

(...)

(3) Tabip tarafından, sürücü/sürücü adayının genel sağlık durumuna ilişkin yazılı beyanı alınarak ikinci fıkrafta tanımlanan durumlarının olup olmadığı yönünde ilk muayenesi yapılır. Bu Yönetmeliğe göre sürücülüğe engel hali olmayanlara muayeneyi yapan tabip tarafından uygun rapor verilir. Yapılan muayene sonucunda, sürücülüğe engel hali tespit edilen veya ikinci fıkrafta tanımlanan durumlardan bir veya birkaçının olması veya hakkında karar verilemeyen sürücü/sürücü adayının muayene bulguları ve sevke neden olan uzmanlık muayenesi hariç sürücü belgesi alabileceği sağlık raporunda belirtilir ve ilgili uzman tabip/tabiplere gönderilir. İlgili uzman tabip/tabipler tarafından sürücü/sürücü adayının muayenesi yapılarak sağlık raporu verilir. Bu durumda, ilk muayene sonucunu gösteren sağlık raporu ve uzman tabip/tabipler tarafından düzenlenecek sağlık raporu birlikte geçerlidir. Ancak kişinin özel tertibatlı araç kullanması gerektiği durumlarda ilgili uzman tabip/tabipler tarafından sekizinci fıkraya göre işlem yapılır.

(...)

(5) Kişinin, adına düzenlenen rapora itiraz hakkı vardır. Raporlara itiraz usulleri Sağlık Bakanlığınca belirlenir.

(...)”

28. Mezkûr Yönetmelik’in “Kas iskelet sistemi muayenesine ilişkin esaslar” başlıklı 8’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Eklem hareketlerinden; a) Vertebra (boyun ve bel) hareketleri, kişinin baş ve boynunu arkaya döndürmesini ve bakmasını %50’den fazla engelleyen boyun vertebra ve boyun bölgesi hastalıklarında sürücü belgesi verilmez. Lumbal vertebra eğilme ve dönme hareketlerini %75’den fazla engelleyen durumlarda da sürücü belgesi verilmez.”

29. Başvuran tarafından dosyaya sunulan 29/4/2021 tarihli Erişkinler için Engellilik Sağlık Raporundan başvuranın skolyoz (doğuştan boyunda kısalık, füzyon, lombere skolyoz) tanısı bulunduğu ve % 43 oranında engelli olduğu anlaşılmaktadır. Başvuran için düzenlenen engellilik sağlık raporundan ve başvuranın sürücü belgesi alabilmek için geçirmiş olduğu sağlık muayenelerine ilişkin raporlardan engellilik durumu sebebiyle bel ve boyun hareketlerinde kısıtlılıklar olduğu anlaşılmaktadır. 6/6/2022 tarihli Özel Tertibatlı Araç Komisyonu kararı ve başvuruya konu 25/7/2024 tarihli Özel Tertibatlı Araç Komisyonu kararı başvuranın mezkûr Yönetmelik’in 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca boyun hareketlerinde % 50’den fazla kısıtlılık bulunması sebebiyle sürücü olamayacağı yönündedir.

30. İdarenin bir eylem ya da işleminin eşitlik ilkesine aykırı olmadığını söyleyebilmek için, söz konusu eylem ya da işlemin anlaşılabilir bir farklılığa dayanması, sınıflandırmanın meşru bir amaç taşıması, akla uygun ve adil olması, nedensiz, haksız, keyfi olmaması gerekmektedir. Nitekim AİHM kararlarında da benimsenen yöntem göz önüne alındığında, başvurana yönelik hukuken tanınmış hak ve özgürlüklerinden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen veya zorlaştıran farklı bir muamelenin olup olmadığı, farklı muamelenin temelinde yatan objektif ve meşru bir gerekçenin bulunup bulunmadığı, farklı muamele ile korunan hukuki bir menfaatin olup olmadığı hususlarının ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tespitinde açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Ayrımcılık hukuku kapsamında belirli bir kural, ölçüt veya uygulamanın etkisinin benzer durumdaki diğer bireyler üzerindeki etkiye kıyasla önemli derecede daha olumsuz olup olmadığını belirlemek için emsal kişi/kişilerin (büyük ölçüde benzer durumdaki kişi/kişiler) belirlenmesi ve buradan yola çıkarak değerlendirme yapılması gerekmektedir. Ancak teşhisi konmuş bir hastalığın kişiler üzerindeki yansımalarının farklı boyutlarda olabileceği kabulü ile birlikte trafik kazalarının en önemli nedenlerinden biri olan sürücü hatalarının en az seviyeye indirilebilmesi için sürücü adaylarının sağlık şartları yönünden araç kullanabilmelerine engel bir durumlarının bulunup bulunmadığının değerlendirmesinin her bir başvuru özelinde müstakil incelenmesi gerekmektedir (TİHEK, B. No: 2022/11, K. No: 2022/497, 14/9/2022, para. 23).

31. Muhatap Kurumdan skolyoz tanısı bulunan kişiler hakkında tanzim edilmiş sürücü adayları ve sürücüler için sağlık raporu örnekleri talep edilmiştir. Aynı tanıya sahip her bir sürücü adayının durumu, kendine özgü nitelikler taşıdığından dikkate alınması gereken husus, kişilerin sürücü olup olamayacağı durumunun incelenmesinde hukuksal ve bilimsel yönden denetiminin tam yapılmış olmasının sağlanıp

sağlanmadığı, kişilere bu açıdan farklı bir muamelede bulunulup bulunulmadığının tespit edilmesidir. Bu doğrultuda, muhatap tarafından sunulan skolyozu bulunan şahıslar hakkında tanzim edilmiş sürücü adayları ve sürücüler için sağlık raporu örnekleri incelendiğinde başvuran ile aynı şekilde ilk muayenelerinde aile hekimliği birimince gerçekleştirildiği ve uzman hekimlerce muayene edilmelerine karar verildiği, uzman hekimlerce gerçekleştirilen muayene sonrasında komisyonlara sevk edildikleri, komisyonların ilgili şahıslar hakkında da mezkûr Yönetmelik'in 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sürücü olamayacaklarına karar verdikleri anlaşılmaktadır.

32. 6701 sayılı Kanun'un "*Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi*" başlıklı 20'nci maddesi uyarınca: "*Kurumca inceleme ve araştırma yapılan ve ileri derecede teknik ve mali uzmanlık bilgisi gerektiren konularla ilgili olarak, Başkan ya da Kurul tarafından, ücreti Kurum bütçesinden ödenmek üzere bilirkişi görevlendirilebilir.*"

33. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Bilirkişi görevlendirilmesi*" başlıklı 58'inci maddesi: "*(1) Kurumca inceleme ve araştırma yapılan ve ileri derecede teknik ve mali uzmanlık bilgisi gerektiren konularla ilgili olarak bilirkişi görevlendirebilir. Bilirkişiler, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarınca belirlenen listelerde yer alanlardan, üniversite öğretim elemanlarından veya meslek odası mensuplarından da seçilebilir. (2) Bilirkişi olarak görev yapacakların Dokuzuncu Bölümdeki nitelikleri haiz ve çalışma esaslarına tabi olmaları zorunludur.*" şeklinde düzenlenmiştir.

34. 6701 sayılı Kanun ve Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü uyarınca başvuranın iddialarına ilişkin detaylı ve objektif bir değerlendirmenin yapılabilmesi amacıyla konu hakkında uzman görüşüne ihtiyaç hasıl olmuştur. Başvuranın muayenesinin yapılarak özel tertibatlı araç kullanmasının mümkün olup olmadığının tespiti için 7/10/2024 tarihli yazı ile Bursa Uludağ Üniversitesi bünyesinde bir bilirkişi heyeti kurulması talep edilmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan heyet, 24/12/2024 tarihli bilirkişi raporunu dosyaya sunmuştur. Bilirkişi raporunda başvuranın doğumsal klippel feil sendromu sebebiyle oluşan boyun omurlarındaki yapısal bozukluğa bağlı boyun hareketlerinin kısıtlı olduğu, ortopedi polikliniğince yapılan ölçümler, tıbbi bulgular, ilgili mevzuat hükümleri ve özel donanımına sahip engelli araçlarının sürüş ergonomisi dikkate alındığında başvuranın sürücü olamayacağı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla 24/12/2024 tarihli bilirkişi raporunda yapılan değerlendirmenin başvuran hakkında verilen 6/6/2022 tarihli ve 25/7/2024 tarihli Özel Tertibatlı Araç Komisyonu kararını doğrular nitelikte olduğu anlaşılmıştır.

35. Bilirkişi raporu taraflara usulüne uygun olarak tebliğ edilmiştir. Başvuran, bilirkişi raporunun kendisine tebliğ edilmesinin üzerine Kurumumuza sunmuş olduğu beyanda özetle: ortopedi ve travmatoloji ana bilim dalı tarafından yapılan muayene ve bu muayeneye ilişkin bulgu ve değerlendirmenin raporda yer almadığını, heyette görevli otomotiv mühendisinin ilgili Yönetmelik'te teknolojik gelişmelerin dikkate alınarak değişiklik yapılmasını önerdiğini, 2008 yılında özel tertibat olmayan normal araç ile sınava girerek B sınıfı sürücü ehliyetini aldığını ve on iki yıl boyunca normal araç kullanarak hiçbir kazaya karışmadığını ifade etmiştir. Kurumumuz tarafından bilirkişi raporu hazırlanması istenirken 1 nöroloji, beyin ve sinir cerrahisi uzmanı, 1 fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı veya ortopedi ve travmatoloji uzmanı ile Üniversite bünyesinde yer alan personel arasından 1 trafik kazalarına sebebiyet veren teknik

sorunlar, motorlu taşıt, otomotiv konusunda uzman makine veya otomotiv mühendisinden oluşan 3 kişilik bilirkişi heyetinin oluşturulması belirtilmiş ve Üniversite tarafından Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalı öğretim üyesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı ile Mühendislik Fakültesinden öğretim üyesi olmak üzere 3 kişiden oluşan bir heyet görevlendirilmiştir. Bilirkişi raporu incelendiğinde, raporun “Tıbbi Değerlendirme Bulguları” başlıklı bölümünde başvuranın ortopedi polikliniğince 14/11/2024 tarihinde iki yönlü servikal ve omurga grafilerinin değerlendirildiği ve servikal vertebralarda çok seviyeli füzyon, spina bifida, hafif düzeyde açıklığı sağa bakan torakolomber rotoskolyoz saptandığına ilişkin tespitlere yer verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın ortopedik durumunun bilirkişi raporunda dikkate alındığı ve ortopedi ve travmatoloji ana bilim dalı tarafından yapılan muayene ile bu muayeneye ilişkin bulgu ve değerlendirmenin raporda yer almadığı yönündeki beyanın soyut bir beyandan ibaret olduğu değerlendirilmektedir.

36. Öte yandan Danıştay 8. Dairesinin 23/2/1987 tarihli ve 1986/702 E., 1987/84 K. sayılı Kararı'nda; “(...)Davacının ayağındaki rahatsızlığının sürücü belgesi alma tarihinden önce de bulunduğu, bu rahatsızlığı nedeniyle sürücü belgesi verilmemesi gerektiği halde, şoför olabileceği yolundaki rapor üzerine sürücü belgesinin verildiği, belgenin verilmiş olmasının davacıya kazanılmış bir hak sağlamayacağı koşullara uygun olmadan verildiğinin veya ilgilinin teknik ve sağlık niteliğini yitirdiğinin anlaşılması durumunda idarenin süre koşuluna bağlı kalmadan işlemini geri alabileceği doğaldır. (...)” denilmek suretiyle kişilere sürücü belgesi verilmesinin kazanılmış bir hak sağlamayacağı vurgulanmıştır. (TİHEK, B. No: 2023/1510, K. No: 2024/455, 16/8/2024, para. 32).

37. Bununla birlikte Danıştay 8. Dairesinin 9/11/2022 tarihli ve 2019/5236 E., 2022/6364 K. sayılı Kararı'nda: “Trafik kazalarının en önemli nedenlerinden olan sürücü hatalarının en az seviyeye indirilebilmesi için sağlık şartları yönünden sürücü adaylarının ve sürücülerin iyi bir kontrolden geçmesine yönelik olarak mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Nitekim, 10/05/2012 tarihli ve 28288 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6299 sayılı Kanun'la katılmamız uygun bulunan ve 22/01/2014 tarihinde yürürlüğe giren Karayolu Trafiği Konvansiyonu'nun 41. maddesinde de sürücü belgesinin alınması için gereken tıbbi şartların iç mevzuatta belirlenmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Bu nedenlerle; gerçekte sağlık şartları yönünden sürücü olamayacak bir kimseye sürücü olabilir şeklinde rapor verilmesinin önüne geçmek amacıyla yürürlüğe konulan ve trafik güvenliğinin sağlanması amacıyla tabip tarafından yapılacak muayenede, kişinin baş ve boyun hareketlerini kısıtlayan hastalıklara sahip olması durumunda sürücü belgesi verilmeyeceğine ilişkin düzenlenen Yönetmeliğin 8. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin üst hukuk normlarına, kamu yararına ve hizmet gereklerine uygun olarak düzenlendiği sonucuna varılmıştır (...)” şeklinde hüküm verilmiştir.

38. Trafik kazaları küresel ölçekte insan hayatına olumsuz etki eden nedenlerin başında gelmektedir. Dünya genelinde trafik kazaları sonucunda meydana gelen ölüm ve yaralanma sayılarındaki artış toplumsal ve ekonomik kayıpların ciddi boyutlara ulaşmasına neden olmakta, ulusal ve uluslararası düzeyde trafik güvenliğine ilişkin sorumluluğu bulunan tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içerisinde sistematik bir biçimde çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. (3/2/2021 tarihli ve 31384 sayılı Resmi

Gazete'de yayımlanan 2021/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi). Bu çerçevede mevzuatta çeşitli düzenlemeler yapılması ve şartlar aranması olağandır. Nitekim Karayolları Trafik Kanunu, Karayolları Trafik Yönetmeliği ve Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'te yer alan ilgili düzenlemelerin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek, trafik kazalarını önlemek ve olumsuz etkilerini azaltılması amacı ile yapıldığı açıktır (TİHEK, K. No: 2024/455, 16/8/2024, para. 28).

39. Ayrıca “Güvenli Sistem Yaklaşımı” ile “*Trafikte Sıfır Can Kaybı: Vizyon Sıfır*” hedefi doğrultusunda İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 2021-2030 Karayolu Trafik Güvenlik Strateji Belgesi'nin uygulama adımı olan Karayolu Trafik Güvenliği (2024 - 2027) Eylem Planı'nda karayolu trafik güvenliğinin daha da geliştirilmesinin yalnızca araçların daha fazla güvenlik özelliği ile donatılmasına bağlı olmadığı ve araçların son teknoloji ile geliştirilmelerinin yanı sıra sürücü davranışlarının istendiği yönde geliştirilmesi, daha iyi yol tasarımı ve bakımı, mevcut trafik düzenlemelerinin daha iyi uygulanması gibi hususların bütüncül bir şekilde ele alınması gerektiği belirtilmektedir (İçişleri Bakanlığı, Karayolu Trafik Güvenliği Eylem Planı (2024 - 2027), s. 2, para. 7.). Dolayısıyla sürücü olmaya engel olabilecek hususlar göz önünde bulundurularak sürücü olacak kişilerde birtakım sağlık şartlarının aranmasının ve bu doğrultuda düzenlemeler yapılmasının trafik güvenliğinin ve dolayısıyla can güvenliğinin sağlanması için gerekli olduğu değerlendirilmektedir (TİHEK, K. No: 2024/455, para. 29).

40. Başvuran, 17/7/2024 tarihinde Yalova Devlet Hastanesinden almış olduğu Erişkinler için Engellilik Sağlık Kurulu Raporu'nda özel tertibatlı araç kullanabileceğinin tespit edildiğini iddia etmektedir. Sağlık Raporlarının Usul ve Esasları Hakkında Yönerge'nin “Raporların düzenlenmesine ilişkin açıklamalar” başlıklı 7'nci maddesinin ikinci fıkrasında: “*Özel tertibatlı motorlu araç kullanılması gereken durumlarda özel tertibat kodunu ve Sağlık Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar sürücü belgesi sınıfını belirleme yetkisi il sağlık müdürlüğü bünyesinde oluşturulan komisyona aittir(...)*” hükmüne yer verilmektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasının (d) bendi ise şöyledir: “*Engelli raporlarına sürücü belge sınıfı, özel tertibat kodu, sürücü olup olunamayacağına dair bir hüküm kesinlikle yazılmaz.*” İlgili düzenlemelerden, erişkinler için engellilik raporlarında sürücü adayları hakkında bir değerlendirme yapılamayacağı, özel tertibatlı araç kullanılması gereken hallerde alınacak raporu düzenleme yetkisinin il sağlık müdürlükleri bünyesinde kurulan komisyonlara ait olduğu anlaşılmaktadır. Başvuranın özel tertibatlı araç kullanabileceğine ilişkin ibare bulunduğunu belirttiği ve iptal edildiğini iddia ettiği 17/7/2024 tarihli raporun, sürücüler ve sürücü adaylarının alması gereken sağlık kurulu raporu olmayıp erişkinler için engellilik sağlık kurulu raporu olduğu anlaşılmaktadır. Sağlık Raporlarının Usul ve Esasları Hakkında Yönerge'deki erişkinler için engellilik raporlarında kişinin sürücü olup olamayacağı veya özel tertibat kodu gibi hususlara yer verilemeyeceğine ve özel tertibatlı araç kullanılması gereken hallerde alınacak raporu düzenleme yetkisinin il sağlık müdürlükleri bünyesinde kurulan komisyonlara ait olduğuna ilişkin hükümler karşısında başvuranın özel tertibatlı araç kullanabileceğinin tespit edildiği iddiasının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.

41. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılamayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca

dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda bahsi geçen muamelelerin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanması ve muameleler kapsamında amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunması halinde ayrımcılık yasağının ihlali söz konusu olmayacaktır (TİHEK, B. No: 2023/1546, K. No: 2024/480, 8/5/2024, para. 32.). Bu durum karşısında başvuran hakkında tanzim edilen raporlardan başvuranın omurgası ile ilgili sorunlar yaşadığı, engellilik durumu sebebiyle bel ve boyun hareketlerinde kısıtlılıklar olduğu ve başvuranın boyun hareketlerinde % 50’den fazla kısıtlılık bulunması nedeniyle başvurana ehliyet verilmemesinin kamu sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacı taşıdığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla başvuran hakkındaki uygulamanın objektif ve makul bir gerekçeye sahip olduğu kanaatine varılmıştır.

42. Ayrıca farklı muamelenin ayrımcılık yasağını ihlal etmemesi için muamelenin nesnel ve makul bir gerekçeye sahip olmasının yanı sıra söz konusu muamelenin orantılı olup olmadığı ve farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenip yüklenmediği de değerlendirilmelidir. 2918 sayılı Kanun'un “Sürücülerin sağlık şartlarında sonradan meydana gelen değişiklikler” başlıklı 45’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca “Sürücü belgesi sahibi kişide sağlığı bakımından sürücülüğe engel aşikar bir değişikliğin görülmesi ve tespiti hâlinde, trafik görevlilerince sürücü belgesi geri alınarak, kişinin sağlık kuruluşlarında muayenesi istenir. Sağlık şartları bakımından sürücülüğe engel bir hâlinin olmadığı veya mevcut olan bu hâlin daha sonra ortadan kalktığı sağlık raporuyla tespit edildiği takdirde, sürücü belgesi kişiye iade edilir.” Yine Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 90’ıncı maddesinde sağlık şartları bakımından sürücülüğe engel bir halinin olmadığı veya mevcut olan bu halin bilahare ortadan kalktığı sağlık raporuyla tespit edildiği takdirde, sürücü belgesinin kişiye iade edileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla başvuran hakkında verilen sürücü olamaz kanaatini içerir rapor nedeniyle ehliyetin süresiz ve geri dönüşü olmayacak şekilde elinden alındığını söylemek mümkün değildir. Zira başvuran sağlık şartları bakımından sürücülüğe engel bir halinin olmadığını veya mevcut olan bu halin bilahare ortadan kalktığını sağlık raporuyla ortaya koyduktan sonra tekrar sürücü belgesini elde edebilecektir. Bu çerçevede ulaşılmak istenen amaç ile muamele arasında makul bir denge olduğu değerlendirilmektedir (TİHEK, K. No: 2024/455, para. 31).

43. Sonuç olarak, başvuranın iddiaları, muhatabın konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın araç kullanma becerisine sahip olup olmadığı, trafikte yer alan diğer araç kullanıcılarını ve yayaların güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde bilimsel kriterlere uygun olarak uzman hekimlerce yapılan muayenesinin engellilerin erişim hakkı ve bağımsız yaşama hakkına müdahale teşkil etmeyeceğinden; başvuranın sağlık durumuna göre işlem tesis eden muhatabın kamu düzeni ve trafik güvenliğini gözetmesinin meşru bir amaca dayandığı ve kullanılan araçların orantılı olduğu, başvurana karşılaştırılabilir durumda olanlara kıyasla farklı bir muamelede bulunulmadığı, nihayetinde engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

25/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)